

zaaknummer 2014W1150

22 december 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mevr. mr. M.Y.M. Renken, advocaat te Leiden,

tegen:

(wijlen) [naam],
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de congregatie van de Salesianen van Don
Bosco,
juridisch adviseur: mr. R.P. Baetens, advocaat te Tilburg.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 29 april 2014. Op 24 juni 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens, juridisch adviseur van de congregatie van de Salesianen van Don Bosco. Op 11 november 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden, maar waar mevrouw drs. L. Erftemeyer wegens ziekte afwezig was. Partijen hebben echter desgevraagd verklaard daarin geen reden te zien om de behandeling ter zitting aan te houden. Naast de te noemen leden werd de zitting bijgewoond door mevrouw mr. H.L. Miedema, aankomend griffier. Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur, mevrouw mr. M.Y.M. Renken. Namens de congregatie is verschenen pater [naam], provinciaal overste van de Salesianen van Don Bosco. Voorts is verschenen mr. R.P. Baetens. De klachtencommissie heeft voorts kennisgenomen van het na de zitting toegestuurde schrijven van dhr. [naam], psychiater van klager, d.d. 5 december 2014 en de schriftelijke reactie daarop van mr. Baetens, d.d. 8 december 2014.

2. De klacht

2.1. Klager komt uit een gezin met drie zoons. Klager was het middelste kind. Van jongs af aan was er veel ruzie binnen het gezin. De vader van klager was een autoritaire man, die huiselijk geweld niet schuwde en de moeder van klager veelvuldig sloeg. Naar buiten toe speelden de ouders van klager mooi weer. Klager en zijn broertjes werden vaker aan hun lot

overgelaten. Klager en zijn jongere broertje werden veelvuldig toevertrouwd aan hun oudere broer, die daar helemaal geen zin in had. Het gezin hing het katholiek geloof aan. De ouders van klager waren voortrekkers van het koor van de [naam]kerk. Klager heeft zijn Eerste Communie gedaan en is misdienaar geweest. In 1974 zijn de ouders van klager gescheiden en werd klager op 10-jarige leeftijd aan zijn moeder toegewezen. Klager ging vanaf de eerste klas lagere school altijd op woensdagmiddag - maar ook op andere dagen - naar [instelling].

Aangeklaagde is in de herinnering van klager een lieve charismatische man, die hem de aandacht gaf die hij thuis niet kreeg. Aangeklaagde voelde de thuissituatie van klager feilloos aan en bood hem bescherming tegen pesterijen. Klager kreeg van hem de bevestiging en liefdevolle aandacht, waar hij naar hunkerde.

Vaak werd klager verzocht om meteen uit school mee te helpen met het klaarzetten van spullen voor een activiteit, die gehouden werd in de grote ruimte. Het kantoor van aangeklaagde lag in het verlengde daarvan. Het kantoor van aangeklaagde was zo ingericht, dat het onmogelijk was om elkaar te passeren zonder lijfelijk contact te hebben. Als dank voor het klaarzetten trok aangeklaagde klager vaak in zijn kantoor op schoot, gaf hem snoep en drukte hem dicht tegen zich aan. Klager droeg vaak een korte broek en de hand van aangeklaagde bewoog zich dan naar klagers geslachtsdeel, waaraan hij begon te wrijven en friemelen. Na verloop van tijd deed aangeklaagde zijn gulp open en het handje van klager werd naar binnen geleid, waarbij hij het geslachtsdeel van aangeklaagde moest beroeren. Klager voelde zich ziek en benauwd worden, toen dit gebeurde. Klager schat dat hij toen zeven of acht jaar oud was.

Klager was goed in tafeltennis. Aangeklaagde gaf hier les in. Tijdens de tafeltennisles kwam aangeklaagde achter klager staan en begeleidde hem. Hij drukte zijn lijf dan (te) dicht tegen het lijf van klager. Klager heeft dit aan zijn moeder verteld. Zij wilde echter niet luisteren en heeft het genegeerd. Klager was een kwetsbare jongen en hij werd veelvuldig gepest door de oudere jongens. Aangeklaagde nam hem dan 'in bescherming'. Klager zat hierdoor klem. Hij was te jong om elders zijn toevlucht te zoeken na school, maar hoe meer aangeklaagde het voor klager opnam, hoe meer hij werd gepest. Klager werd hierdoor nog afhankelijker van aangeklaagde. Het pesten van de oudere jongens nam extreme vormen aan. Hij moest bijvoorbeeld poep eten. Klager is ook verkracht door de oudere jongens.

In 1974 en 1975 ging klager met de kinderen van [instelling] naar een vakantiecamp in [plaats]. De ouders van klager lagen toen in scheiding. De kinderen hadden op dat kamp aparte kamertjes. Aangeklaagde kwam klager bijna elke avond bezoeken. Aangeklaagde kwam dan bij klager op de rand van het bed zitten en bewoog zijn hand zachtjes over zijn gezicht en lichaam. Van boven naar beneden. Klager was de oogappel van aangeklaagde. Klager voelde zich gehypnotiseerd. Klager denkt dat hij veel heeft verdrongen uit die tijd of dat hij dissocieerde tijdens het misbruik. Klager kan zich twee momenten herinneren waarop hij zichzelf een witte onderbroek weg ziet gooien, omdat deze vol met bloed zat. Ook herinnert hij zich fysieke pijn aan zijn achterste. Een verkrachting als zodanig herinnert hij zich niet. Het is mogelijk dat klager gedrogeerd werd door aangeklaagde. Klager is ook een aantal keer in een vakantiepark in [plaats] geweest. Daar werden kamers gedeeld. In [plaats] is niet echt iets voorgevallen, behalve dat er op subtiele wijze signalen werden afgegeven.

Na de vakantie ging het misbruik door in het kantoortje van [instelling] in [plaats]. Klager herinnert zich, dat hij soms wakker werd in het kantoortje en dat aangeklaagde tegen hem zei: "Ik heb je maar even laten slapen. Kennelijk was je heel erg moe." Klager weet vrijwel zeker, dat hij daar gedrogeerd en verkracht is. Naarmate klager ouder werd, kreeg hij steeds meer afkeer van de liefde die aangeklaagde voor klager toonde. Klager voelde zich schuldig en kreeg zijn eerste vriendinnetje, waardoor hij anders werd. Toen klager een jaar of 12 of 13 was, werd hij gedwongen om aangeklaagde met de mond te bevredigen. Hierna is klager nooit meer naar [instelling] gegaan.

Aangeklaagde is blijven proberen om in contact met klager te komen door nadien nog regelmatig kaartjes te sturen. Klager heeft een aantal van deze kaartjes ter zitting getoond.

2.2. De eerste twee jaar ging klager met plezier naar de lagere school. Daarna ging hij van de ene naar de andere school; hij wist zich niet te gedragen. Hij werd een lastig en onhandelbaar kind. Klager spijbelde veelvuldig op de middelbare school, die hij wel heeft afgemaakt.

2.3. Klager ging zich steeds meer gedragen als een crimineel. Hij pleegde autodiefstallen, inbraken en gebruikte cocaïne. Op zijn 16^e levensjaar is klager naar [land] gevlucht. Daar heeft klager zijn criminele gedrag achter zich gelaten en heeft hij gewerkt. Klager is daar zelfstandig afgekickt van de drugs. Toen klager 18 jaar was, is hij teruggekomen naar Nederland. Klager heeft zijn verleden gedurende lange tijd diep weg kunnen stoppen.

In 1998 werd klager voor de eerste keer ingehaald door het verleden, toen een vrouw hem vroeg te getuigen tegen een van zijn belagers van de scouting van [instelling]. Klager weigerde dit, omdat hij niet aan zijn verleden wilde terugdenken. Het kwaad was echter al geschied. Oude wonden werden opengereten en het verleden bleef hem achtervolgen. In 2000 kreeg klager een ongeluk met de motor. Dit bleek niet echt een ongeluk te zijn. Klager heeft hierop bij [GGZ-organisatie] (een ggz-organisatie voor psychische hulpverlening in [plaats]) een cursus gevolgd.

2.4. Klager is sinds 2002 in therapie bij een psychiater. In 2006 is klager met ziekteverlof gegaan. Iets heeft hem getriggerd en aan het huilen gemaakt. Het huilen is niet meer gestopt. Klager is in 2006 gescheiden. Zijn onverwerkte verleden zorgde voor een breuk met zijn echtgenote. In 2008 is klager na 2 jaar ziekteverlof ontslagen. Klager is voor 100% afgekeurd en ontvangt een WAO uitkering. Hij is gediagnostiseerd met borderline, lijdt aan depressies en heeft verschillende psychiatrische ziektebeelden. Het is onwaarschijnlijk dat klager nog herstelt.

2.5. Klager wenst erkenning van de katholieke kerk voor het misbruik dat hem is overkomen en de impact die het misbruik op zijn leven heeft gehad. Klager acht het van belang, dat de omvang van het misbruik binnen de katholieke kerk in beeld wordt gebracht.

3. Het verweer

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. Mr. Baetens heeft namens de congregatie schriftelijk gereageerd. Uit de schriftelijke reactie van mr. Baetens blijkt, dat hij onvoldoende steunbewijs voor de klacht ziet. Tijdens de besloten hoorzitting echter, heeft mr. Baetens aangegeven dat hij het verhaal van klager gelooft. Het is de congregatie bekend, dat aangeklaagde ontuchtige handelingen heeft gepleegd met diverse kinderen. Mr. Baetens heeft hierbij wel de kanttekening geplaatst, dat aangeklaagde de beschuldigingen van anale penetratie altijd ten stelligste heeft ontkend. Ook heeft hij ontkend, dat hij kinderen drogeerde.

Pater [naam] heeft tijdens de besloten hoorzitting eveneens gereageerd op de klacht. Hij herkent het beeld, dat klager van aangeklaagde schetst en kan het zich levendig voorstellen. Het komt overeen met het beeld, dat Pater [naam] van aangeklaagde heeft. Het was voor velen een lieve en zachtaardige man. Pater [naam] gelooft het verhaal van klager. Het komt oprecht op hem over. Pater [naam] heeft verklaard dat hij niet eerder iets over het drogeren en verkrachten door aangeklaagde heeft gelezen. Het tekent aangeklaagde, dat hij contact met klager is blijven houden. Het is bekend van aangeklaagde, dat hij misbruik maakte van zijn macht en vriendelijkheid. Pater [naam] begrijpt de gemengde gevoelens van klager. Het gedrag van aangeklaagde staat haaks op de idealen van Don Bosco.

Pater [naam] heeft zijn excuses aangeboden. Seksueel misbruik is iets dat de slachtoffers een leven lang met zich mee moeten dragen en dient te allen tijde afgekeurd worden. Kinderen dienen op geen enkele manier te worden gebruikt om de behoeften van volwassenen te bevredigen, zeker niet de seksuele behoeften.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer veertig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de het merendeel van de gebeurtenissen die klager schetst heeft, hebben plaatsgevonden. De Klachtencommissie acht aannemelijk dat aangeklaagde in de vijf jaar dat hij bij [instelling] kwam, twee keer per maand seksueel misbruikt werd. Dit misbruik heeft bestaan uit het over en weer betasten van de geslachtsdelen, het over en weer aftrekken en het over en weer oraal bevredigen.

4.4. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de gegronde verklaarde klachten, bekend onder 2010T090, 2011T530, 2012T768 en 2012T647(1). Tevens heeft aangeklaagde tijdens de verhoren door de politie in 1990 toegegeven met meerdere jonge jongens seksuele omgang te hebben gehad.

De ex-vrouw van klager heeft schriftelijk laten weten, dat klager vanaf het begin van hun huwelijk, dat in 1992 werd voltrokken, vertelde dat hij over een langere periode seksueel was misbruikt door Pater [naam] van [instelling].

De moeder van klager heeft schriftelijk laten weten dat klager in zijn jeugd tweemaal verteld heeft over seksueel misbruik. De eerste keer was rond 1972. Klager vertelde dat hem iets was overkomen met Pater [naam], dat hij niet fijn vond. De tweede keer was, nadat klager terug was gekomen van een kamp. Hij vertelde dat de pater in de nacht bij hem op de kamer was gekomen en hele nare dingen had gedaan. Klager heeft derhalve jaren geleden en ruim voordat het seksueel misbruik via de media aandacht kreeg, verteld wat aangeklaagde hem had aangedaan. Uit de nagestuurde brief van psychiater [naam] (d.d. 5 december 2014) is naar voren gekomen, dat klager grote psychische problemen heeft ondervonden door het misbruik door aangeklaagde.

Tenslotte is de Klachtencommissie tot haar overtuiging gekomen door de geloofwaardige verklaring, die klager ter zitting heeft afgelegd. Het door klager geschetste beeld van aangeklaagde is in overeenstemming met het beeld, dat uit eerder genoemde zaken naar voren is gekomen.

Naar het oordeel van de Klachtencommissie is voor de stelling dat aangeklaagde klager gedrogeerd en anaal verkracht zou hebben onvoldoende ondersteunend bewijs aanwezig. De brief van psychiater [naam] bevat geen steunbewijs voor deze handelingen, omdat klager dit, blijkens de inhoud van de brief, niet als zodanig met de psychiater besproken heeft. Voorts heeft de Klachtencommissie daarbij in aanmerking genomen dat aangeklaagde, terwijl hij veel van het gestelde seksueel misbruik heeft bekend, herhaaldelijk en met nadruk heeft verklaard dat hij nooit is overgegaan tot anale penetratie, omdat dit met pijn gepaard gaat en de kans op

besmetting (*de klachtencommissie veronderstelt besmetting met een seksueel overdraagbare aandoening*) groot is.

4.5. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 7 of 8 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand in wie klager vertrouwen moest kunnen stellen.

4.6. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Echter, de gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging, zoals ook ter zitting door pater [naam] gedaan, kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.7. Over financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de overste van de congregatie van de Salesianen van Don Bosco de klacht zoals staat omschreven in 4.3. gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 22 december 2014 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, drs. J.L.H.H. Kunnen en drs. L. Erftemeyer, leden, bijgestaan door mr. J.C. Quint, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.